

RE-FORMATIO

VERDENS SKABELSE

4/1971

Efter træsnit 1534 af
Lukas Cranach den ældre

HIMMELFART

~ELLER UD I DET BLÅ~

Prædiken ved vesper i Virring kirke den 25. maj 1971

AF PASTOR H. C. CHRISTENSEN, AGRI

"I GALILÆISKE mænd, hvorfor står I og ser op imod himlen? Denne Jesus, som er optaget fra jer til himlen, han skal komme igen på samme måde, som I har set ham fare til himlen".

Hvis det ikke var for de to engles ord, så stod de vel endnu og stirrede – og måbede. Og hvis der ikke var gået en sammenhæng op for apostlene mellem det, som Jesus havde talt med dem om, før han blev optagen til himlen, og englenes ord efter begivenheden, så ville der i dag ikke have været en kirke bygget på apostlenes grundvold.

Men ved Guds egen kraft blev sammenhængen klar, og den måbende stirren blev forvandlet til opmærksomhed mod den verden, som "før alle tider" var bestemt til frelse ved Jesus Kristus.

Det blev til glæde og jubel i apostlenes kreds og iblandt dem, som ved deres ord kom til tro. Men se, endnu står mange og måber – endda beken- dende med apostlene: opfaren til himmels, siddende ved Gud Faders, den almægtiges, højre hånd, hvorfra han skal komme igen – med spørgsmålet: Hvorfor? – Hvad skal vi med den himmelfart?

Og det rådvilde og måbende folk har sine "engle", der til enhver tid er parat til at bringe folkets måben til ophør – for at der ikke skal strømme jubel ud af den åbne, måbende mund!

"Engle", som snildt og fikst på besnærende måde hjælper de rådvilde ud af forlegenheden: Han opfor ikke til himmels, men han gik bort! Han gik bare sådan bort.

Ud fra den betragtning er der jo da også stadig håb om at finde knoglerne af denne Jesus – de må da være et eller andet sted.

Af samme grund kan man vel heller ikke bebrejde det døbt folk, at det tager konsekvensen af sådanne "vidende" folks udsagn og fejrer Kristi Himmelfart i overensstemmelse hermed. Den nyeste udgave af dette "evangeliums" himmelfartsberetning stod forleden at læse i en lokal avis:

"Kristi Himmelfartsdag samledes ca. 150 mennesker, og under ledelse af en lokalhistoriker drog selskabet ad krogede veje omkring i den skønne egn. Undervejs fortalte lederen træk af egnens historie. Fodturen var på 10 km, men blev afbrudt af en frokostpause på en solbeskinnede plet.

Hjemturen foregik i busser".

Også apostlene gik ud, og den kirke, som blev til, hvor de kom, og hvor Herren selv arbejdede med, går endnu. Også her er der indlagte spisepauser på solbeskinnede steder. Også dette selskab er under lederskab.

Det ene selskab vandrer ud – og vender hjem med busser. March på stedet.

Det andet vandrer ud for at vende hjem med den himmelfarne Herre.

For kendsgerningerne står urokkelig tilbage – sådan som Herrens engle forelagde apostlene dem: Herren Jesus er ved Faderens højre, og han skal komme igen – til den store himmelfart.

Derfor gik de ud alle vegne, og derfor er Kristi kirke midt i folket for at føre an i den bevægelse, som er sat i gang med Kristi Himmelfart – fra jord til himmel.

Ikke for at føre an i udflugter ud i det blå – ud i det formålsløse, og ikke hjem med busser, men hjem med Kristus!

Det er herudfra vi som Kristi kirke skal se på verden som den, der er bestemt til at beredes til himmelfart – bestemt til at føres hjem til Faderen.

Det er den tjeneste også vi er med i, i stort og småt – og som vi med alle døbt må gå ind i – inspireret og tilskyndet af messens begivenhed og samlende alt i dens taksigelse – vores "fornuftige gudsdyrkelse".

På den baggrund kan vi i sandhed synge med på Grundtvigs "himmelfartsvers":

"Et jævnt og muntert, virksomt liv på jord med øjet, som det skabtes, himmelvendt – lysvågent for alt skønt og stort hernelen, men med de dybe længsler velbekendt – kun fyldestgjort af glans fra evigheden".

I denne muntre og jævne virksomhed – Kristi egen tjeneste – stiger jubelen op mod den himmelfarne, livskongen, som "løfter op med sig til livet sin børnevrimmel". Amen.

KOMMENTAR

IKONER ~

PÅ FLERE MÅDER

AF PASTOR C. B. HANSEN, ÅLBORG

I ØSTEUPAS kommunistiske lande står kirkekunsten i høj yndest, først og fremmest ikonerne. De har det fortrin for den mere mur- og nagelfaste kirkekunst, at de kan "flyttes" fra kirker og klostre og komme til hæder og ære på statens museer.

Man træffer også klostre, hvor nogle af værelserne er omdannet til museum. Der opbevares så klostrets værdifuldeste ikoner, dets mest kunstneriske tekstiler og de kostbareste krucifikser og hellige kar af guld og ædle

stene på betryggende vis, mens de tarveligere ikoner og paramenter stadig er overladt munkene til gudstjenesteligt brug. De oprindelige beboere får nemlig, omend i stærkt reduceret tal, lov til at benytte resten af klosteret mod at være kustoder og restauratorer af de nationaliserede kunstskatte.

Hele arrangementet bliver således et ikon, et billede, der til fuldkommenhed udtrykker kirkens kår, når den er faldet i statens kløer og "som sådan understøttes" og udplyndres af staten.

Munke og andre troende kan reverenter talt – lad os sige – blæse på, hvem der disponerer over de dyreste ikoner, for de ved hvad billederne betyder, hvem de forestiller, og hvilken åndelig verden, de er transparent for.

Også turismen har udbytte af ikonerne. Mens vi her til lands har Per Døver og Kirsten Kimer, kongegravene i Roskilde og kalkmalerierne i landsbykirkerne at slå turisternes tid ihjel med, har man på Balkan klostrene og deres kirkeskatte. Der fremstilles dyre blade og hæfter med farvelagte reproduktioner af de hellige billeder til glæde både for østlige og vestlige turister og for kunsthistorisk interesserede. Ikoner er idag i Øst og Vest det store nummer for troende, og ikke på samme måde, som kirkekoncerter hos os i 50'erne og 60'erne var den store landeplage og tjente til at bevise, at de ugudelige så sandelig ikke var fremmede for den kristne kulturarv fra Schütz, Buxtehude, Bach og Händel.

En kender af ikoner kunne efter en rejse i Bulgarien fortælle om, hvordan han havde fået forevist og forklaret ikoner af en ung, lokal kunststudie. Hun vidste alt om billedernes plads i den kunsthistoriske udvikling og kunne tidsfæste overgangene fra en stilform til en anden og drage paralleller dertil fra udviklingslinierne for billedkunsten i almindelighed. Hvad hun derimod hverken vidste eller ønskede at vide, var hvem ikonerne forestillede eller hvilket åndeligt liv, de ville udtrykke.

Den bulgarske kunststudie har ligervis som Hagar i Galaterbrevet en billedlig betydning, og man er fluks tilbage til Danmark, hvor snart en, snart en anden religionslærer med deres klasse bankede på ens dør og bad om lov til at se og "opmåle" kirken. Der blev børnene så i den tid, hvor de rettelig skulle have lært sandhed til salighed, belært om kvadre og munkesten, rundbue- og spidsbuestil, renaissance og barok.

Retfærdigvis må tilføjes, at for nogle af lærerne var den slags kun en detalje, mens det for andre var det eneste meningsfyldte, de kunne se i kristendomsundervisningen.

Lad fælles skibbrud være en lyst. Så kan det måske trøste, at historie- og litteraturundervisningen – ja åndsfagene overhovedet – ikke er bedre stedt end kristendomsundervisningen. De vandrer samme vej med den bulgarske kunststudie som orakel. Er man fremmedgjort for det åndelige liv, der var drivkraften i det forgangne, dets kunstneriske, litterære og musikalske udslag, må man for at holde sig flydende gribe efter "den objektive kendskabsmeddelelse"s redningsplanke.

Men derved kommer den moderne pædagogik i et usandfærdigt forhold til sig selv, for dens yndlingsfrase er jo ellers "motivation", forholdet mellem et fags indhold og elevens livsinteresser. Undervisning i kristendom og de andre åndsfag, der ikke har samme relevans, som man mener at finde i skolens andre fag, rangerer man så ind på et stedse smallere sidespor eller man prøver at give åndsfagene et nyt indhold ved at kappe deres sam-

menhæng i fortiden over. Så kan man på historiens gamle læderflasker fylde den nye vin fra dem af tidens ideologier, som lærerstanden gør knæfald for og vil indoktrinere børnene med. Læderflaskernes skæbne bliver da, som skrevet står.

Helhed, sammenhæng – kontinuitet – har altid været sandhedens kendetegn og tilflugtssted. Som påvist i Re-formatio, 1966, nr. 3: "Hvordan bevises Bibelens sandhed?", godtgør Skriften sig som Guds ord, ikke ved en fundamentalisme, der godtager alt, hvad Bibelen fremfører, som kendsgerninger, og ikke ved en kritisk historieforskning, der tyder Skriften som et udtryk for et religions- og kulturhistorisk udviklingsforløb, men den godtgør sig ganske enkelt ved at være et kontinuum, ved at fremvise sin egen sammenhæng, der ikke er et produkt af blods og køds og mands vilje, men af Gud, en sammenhæng, der er ganske uanfægtet af de enkelte skrift-afsnits "ægthed" og de historiske situationer, som Gud har ladet være anledning til skrifternes tilblivelse.

Hele Bibelen er så at sige et ikon, der kun kan tydes efter sit eget formål og ikke efter udefra hentede teories forgodtbefindende.

Derfor er det kun at vente, at hvor forståelsen af Skriften som Guds ord og af Kristus som "den usynlige Guds 'ikon'" er gået tabt, der tabes også sansen for den indre, fremadrettede sammenhæng i alt andet åndeligt liv. Heller ikke disse "ikoner" får lov til at tale for sig selv. Som kristendommen ikke kan tydes fyldestgørende ved hjælp af religionshistorie alene, sådan får man ikke tag i det væsentlige i kirkemusikken gennem musikhistoriske og formale musikalske kategorier, og sådan bliver fortidens begivenheder en lukket bog, og de optrædendes reaktioner mistydes som hykleri og særheder, når man er fremmed for deres kristelige "motivation". Og af litteraturhistorien bliver der kun noget formalt nusseri og en ligegyldig påvisning af, hvilke forfattere der har påvirket hvilke, når forskerne ikke vil vide noget om, at forfatternes baggrund var kristelig, et bevidst eller ubevidst opgør med noget, de enten videreførte eller gjorde oprør imod.

Når man således får gjort det forgangne sammenhængsløst, ligegyldigt og uforståeligt for sig selv, må man reformere historie- og litteraturundervisning ved at tage sit udgangspunkt i den herlige og motiverede nutid, i samtidshistorien (den efter 1914 tidligst) og i vor egen tids litteratur, Riffbjerg og Panduro – til nød Abel, ja i triviallitteraturen, pressen og novellemagasinerne. Derfra kan så tages spredte styrtdyk og strejftog til udsnit af ældre tids historie og litteratur, dels for at bruge dem til prøver på, hvordan der bør arbejdes med kilder, dels for at opspore lighedspunkter eller forstadier til vor egen tids meninger. Således opløses kultursammenhængen, og der bliver frit slag for begrebssammenblandingen. Alt, der er inderligt ligegyldigt, kommer til orde, men ikke det særlige.

Kristendommen kan ikke lære noget af kulturen, for den er idag selv, hvad der er tilbage af kulturen, for så vidt som kun den kan tyde ikonerne og tolke fortiden. Men så må den ikke overtage og efterabe den kulturløse nutids fortolkningskunster. At lade sig belære af samtiden er en dårlig form for reformation, som man har haft nok af.

Tiden har i det hele intet at lære kirken. Det skulle da være lidt naturvidenskab og lidt historisk kildekritisk metode – men ikke hvortil den slags skal bruges.

HVAD ER OG HVAD VIL DEN TREDIE ØKUMENISKE BEVÆGELSE ?

AF DOCENT, DR. THEOL. JOHANNES AAGAARD, ÅRHUS

DET ER åbenbart, at den økumeniske bevægelse har fået sit eget økumeniske problem at slås med. Der er f. eks. i den hjemlige form for økumeni en tydelig forskel mellem på den ene side dem, der forstår økumeni som et rent mellemkirkeligt forhold, og dem på den anden side, der ved økumeni forstår bevægelsen for at gøre kirkerne verdensrelevante. Det nye økumeniske Fællesråd er ment som et forsøg på at holde disse to fløje sammen i en positiv spænding.

For at forstå denne spænding kan man gribe til følgende inddeling:

1. Den første økumeniske bevægelse bestod af en række pionerer – herhjemme f. eks. Ammundsen, der skabte de første økumeniske former for samarbejde på ren privat basis. Denne fase var præget af fantasi og nybrud.

2. Den anden økumeniske bevægelse begyndte, da Kirkernes Verdensråd blev til i 1948. Den var et logisk og nødvendigt resultat af den første økumeniske bevægelses indsats, men der var en tydelig spænding mellem de to parter. Nu rykkede de officielle kirker frem, og kirkelederne indtog de ledende stillinger, ligesom gejstligheden i stort omfang erstattede lægfolk. Det hele blev nu meget sindigt, ja ofte trægt. Og det hele blev meget kirkeorienteret, ja ofte indadvendt.

3. Den tredje økumeniske bevægelse er et resultat af denne udvikling. Det er lægfolkets og især de yngre årganges protest mod det indadvendte og langsomme, mod det traditionelle og statiske. Kirken har for længe selv skrevet sin dagsorden, nu må verden skrives med på dagsordenen. De ekstreme sider af denne protest vil slet og ret lade verden skrive hele dagsordenen, men dette er ikke karakteristisk.

Den tredje økumeniske bevægelse er nemlig en fortsættelse af den kirkelige økumeniske bevægelse, men korrigeret og anvendt i den foreliggende situation.

I dette blads sammenhæng kan det være rigtigt at konkretisere denne påstand. I den almindelige højkirkelige bevægelse ligger hovedvægten på gudstjenesten og på det kirkelige embede. I den tredje økumeniske bevægelse spiller begge dele en stor rolle, men på en ny måde. Gudstjenesten har fået en meget central plads, idet nadveren stilles radikalt i centrum for hele kirkens mission. I nadveren bliver kirken til som Gudsfolk, der samler kræfter til at udvandre fra "Ægyptens kødgryde". Derfor må nadverens eskatologiske og fattige karakter understreges.

Også højkirkelighedens interesse for liturgisk fornyelse findes i den tredje økumeniske bevægelse, men fornyelsen søges ikke først

og fremmest gennem en genoptagelse af gamle riter, men især gennem en opfindelse af nye og meningsfulde liturgiske former. Ikke meget – men dog lidt – er nået i den retning.

Også embedet spiller en stor rolle i den tredje økumeniske bevægelse, dels gennem udrustningsembede, d. v. s. den tjeneste der sigter mod at udruste menigheden til mission, dels som tilsynsembede og enhedsfunktion, d. v. s. den tjeneste der holder sammen på Gudsfolket, mens det er på vej mod sit mål.

Mens højkirkeligheden – i hvert fald her i landet – har haft en tendens til at alliere sig med konservative kræfter i kirke og samfund, er det tydeligt, at den tredje økumeniske bevægelse oftest ligger til venstre for midten og ikke sjældent langt ude til venstre. Det hænger sammen med dens sociale og politiske erfaringer. Efter 1968, hvor den for alvor blev sig selv bevidst som en bevægelse, måtte den trække konsekvenserne af en række kendsgerninger.

1. I USA betød mordene på den anden Kennedy og på King, at det tidlige håb om et jævnt fremskridt døde. Der måtte sættes hårdt mod hårdt. Der måtte en total reform til, altså en revolution.

2. Studenternes håb om reform af det bestående blev mast såvel i Paris som i New York og efterhånden de fleste andre steder. Kravet om et helt nyt og helt anderledes universitet blev resultatet.

3. Russerne knuste effektivt forsøgene på at skabe en socialisme med et menneskeligt ansigt. Resultat blev en total afvisning af socialismen som system, men en endnu stærkere vilje til at virkeliggøre en ægte og menneskelig socialisme.

4. Ulandshjælpen blev – også i 1968 – ramt af den omfattende mistanke, at den var et plaster, der skulle skjule sårene. Unctad-konferencen i New Delhi syntes at bekræfte mistanken. En virkelig verdenspolitisk omvæltning blev målet.

5. Katolsk teologi og kirke levede i håbet om reform, indtil paven med sin pille-skrivelse syntes at bevise, at det hele var en illusion. En effektiv polarisering har siden splittet den katolske kirke.

6. Kirkernes Verdensråd oplevede i Uppsala en lignende polarisering mellem konservative og progressive, idet de skarpe yderstandpunkter naturligt nok tiltrak sig mest offentlig interesse.

7. Her i vores lille hjørne af verden beviste strukturkommissionens fald klart fra 1968, at systemet ikke lader sig reformere. Der er endnu folk, der vil tro, at reformernes vej er åben; men tør man se kendsgerningerne i øjnene, må man erkende, at også vort system er dømt.

Alment teologisk har vi i de sidste 3 år set en ny type teologi vokse frem – usikker og prøvende, men konkret nok. Den gamle teologiske stil er system-teologiens stil. Den er imponerende i sin akademiske klarhed. Den er konturfast og har traditionens styrke med sig. Den er lærd i den forstand, at den har sin lærdomstradition i orden. Den er gennemarbejdet, fordi den har skrivebordets ro som basis. Den nye teologi er ikke nær så imponerende. Den er ikke så logisk og klar, for den er præget af samtidens og situationens forvirring og konflikt. Den nye teologi er svær at bruge til eksamen. Den kan f. eks. ikke mere kende forskel på katolsk og luthersk og reformert teologi efter den gode gamle skriveøvelses-opskrift: til højre har vi den katolske fejltagelse, til venstre den reformerte

afvej, og i midten den sande CA-lutherdom. Det hele er nu meget mere forvirret. Man kan ikke mere nøjes med at tænke andres store tanker, man må tænke selv, og det er i sagens natur af mindre format, men måske mere væsentligt.

*

Hvad betyder nu dette for folkekirken? Det er et stort spørgsmål at tage hul på, men i korthed betyder det, at statskirkeligheden må undsiges, og især må den uhæderlighed undsiges, at man prøver at lyve sig fra, at vi her hos os i Danmark har verdens mest konsekvente statskirkelighed, administreret forbilledligt af systemets departementschef.

I eet dermed, men forskelligt derfra – må partiskheden undsiges. Det statskirkelige system er nemlig erobret af en lille partienhed af vel-eksercerede teologer. Folkekirken styres fra trekanten Seem-Ribe-Rødding, for at citere en jurist fra kirkeministeriet! Når et feudalt kirkesystem erobres af en lille klynge principryttere, så kan der ikke være gode kår i folkekirken for fornyelse og ansvarlighed.

Men i stedet for at erkende, at flygelet ikke dur, så skyder man hellere på pianisterne, især på den helt sagesløse departementschef, som blot administrerer et overtaget system. Om noget sted i verden, så gælder det hos os, at reformer gør det visselig ikke, der må et helt systemskifte til.

Hvordan dette systemskifte skal finde sted, kan ingen sige med sikkerhed, men visse linier begynder dog at tegne sig. Den tredje økumeniske bevægelse begyndte som nævnt i 1968. Hos os foldede den sig ud med Mini-Uppsala som begyndelsen og med konferencebegivenhederne i sommeren 1969 som kulmination. Under stat-kirke konferencen i 1969 i Århus gjorde repræsentanter fra den tredje økumeniske bevægelse sig gældende og satte stat-kirke relationerne på dagsordenen.

Havde det stået til den tredje økumeniske bevægelses folk selv, var den lige og skarpe kurs blevet fortsat, men bevægelsen kom ind i en række drøftelser med folk i de frie kirkelige organisationer. Fra den side var man også indstillet på ændringer, men man troede på, at de kunne skabes gennem en moderat udvikling, konkret gennem en midtsamling af alle positive kræfter.

Diskussionen mellem den tredje økumeniske bevægelses folk og disse "revisionister" førte til et samarbejde frem til konferencen i Holstebro 1970. Fra Holstebro til kirkedagene i Haslev i 1971 fortsatte samarbejdet, men med en væsentlig mindre tro på forløbet fra den radikale side. De fleste af den tredje økumeniske bevægelses ledere trak sig i Holstebro ud af ledelsen af kirkedagene, men fortsatte loyalt med at støtte arbejdet med penge og personer.

Årsagen til denne udvikling var de erfaringer, man havde gjort. Den tredje økumeniske bevægelses folk blev mere og mere sikre på, at der ikke kom andet end en stor konference ud af kirkedagsbevægelsen, og det var for lille et mål. Ved konsekvent at mediere sig frem, hele tiden at søge det fællesskabsstiftende og undgå de klare standpunkter, ville man ikke nå fremad, ja end ikke skabe større interesse om problemerne. Kirkedagenes resultat er på indeværende tidspunkt endnu en del af fremtiden, men det kan allerede nu siges, at det bliver nødvendigt at vende tilbage til den radikale analyse af situationen. Kirkedagenes program er det bedst tænkelige resultat af den moderate analyse, og når programmet alligevel ikke rigtig

bider, må det skyldes den tilgrundliggende analyses uklarhed og mangel på konsekvens.

I endnu en sammenhæng blev den tredje økumeniske bevægelse involveret i et videre samarbejde, men dér med et tilsyneladende bedre resultat. Det økumeniske Fællesråd var kørt helt fast i sin gamle form. Der skete praktisk taget intet derfra. Det er lykkedes at reorganisere DØF på en overraskende god måde, idet nu samtlige danske kirkesamfund – også katolikkerne – samt hele den tredje økumeniske bevægelse samt mange af de frie kirkelige organisationer er forenet i eet arbejdsfællesskab. Det er endnu ikke trådt rigtigt i kraft, men det er et meget lovende projekt.

I en tredje sammenhæng var erfaringerne derimod drastiske. Ud fra den tredje økumeniske bevægelses center i Århus blev der i 1968 påbegyndt en teologisk uddannelse af lægfolk, som bekendt under voldsom kritik fra systemteologerne og systembiskopperne. Der er nu i sommeren 1971 et hold af disse folk færdige. Mange af disse folk er villige til at blive præster efter den nye "nødlov". Det var dette holds henvendelse i sin tid, der satte det nye kursus igang. Nu har de studeret i tre år, har et godt kendskab til græsk og alle teologiske discipliner. Men denne uddannelse ignoreres helt og fuldt af kirkeministeriet. Dér har man sine egne planer. Dér havde man udnævnt professor Diderichsen til leder af et uddannelsesprojekt, før loven derom var forelagt folketinget. Og dér har man efter bedste forlydende allerede udnævnt hans afløser, samtidig med at man har gjort Diderichsen til formand for direktoriet. Det hele sigter mod en uddannelse, der er meget ringere end Århus-uddannelsen, der kun koster det offentlige 30.000 kr om året, mens det ministerielle projekt koster mange gange dette beløb. Med konsekvent arrogance har ministeriet afvist enhver positiv kontakt og ethvert samarbejde med Århus-projektet. Dette kan kun forstås som endnu et eklatant udtryk for systemets vilje til kun at samarbejde med systemtro kredse.

Der forestår derfor nu for den tredje økumeniske bevægelse en ny analyse af situationen. Det vil præge sommerens konferencer (Om, Snoghøj, Århus – måske også kirkedagene i Haslev), og det vil præge efterårets arbejde. Der er i hvert fald ingen fare for, at konklusionen bliver en eftergivenhed overfor forholdene. Spørgsmålet er kun, med hvilken radikalitet sagen skal gribes an.

HVOR STÅR VI I DEN HØJKIRKELIGE BEVÆGELSE ?

AF PASTOR HANS OLAV OKKELS, HERNING

VI STÅR i stagnation, eller for at tale med Paulus: vi er "som døende, dog se, vi lever" (2. Kor. 6, 9). Vi lever, men vor bevægelse slog ikke igennem. Hvis vi repræsenterede et kald til det danske kirkefolk, må vi erkende, at det kald blev ikke modtaget. Vi kan ikke forklare det alene ved at henvise til den ofte usaglige modstand fra mange sider og menighedsråds og biskoppers afvisende holdning. Vi har ikke haft så svære kår, som de højkirkelige i England havde det, eller som Grundtvig og hans første disciple havde det.

Måske kom vi for sent. På en måde har vi været mere folkekirkelige end nogen anden kirkelig retning i Danmark, idet vi har været den eneste retning, som har været folkekirkelig uden at devaluere Kristendommen – eller degradere de døbte til missionsobjekter. Fordi vi tror på Dåb og Nadver, tager vi de døbtes kristenstand alvorlig samtidig med, at vi ikke har ladet det kirkelige demokrati erstatte Bibelens og Embedets myndighed. Måske kom vi for sent. Måske var nådetiden ved at udrinde for Folkekirken, så den præges af, at blinde vælger blinde ledere, mens lysestagen flyttes til andre. Folkekirkens trompet lyder ikke blot flertonigt, men urent. Derfor ruinerer den endnu langsomt, men uafvendeligt. På kirkeledere passer i mange tilfælde ordet fra Matth. 23, 24: "I blinde vejledere, I, som sier myggen af, men sluger kamelen". Man er angst for en gammelkirkelig liturgisk fornyelse, men tillader samtidig mange liturgiske noviteter på venstre fløj. – Man er bange for cingulum, men skrider ikke ind over for sådanne, som omtaler Jomfrufødselen, Opstandelsen og Himmelfarten som gamle dogmer, som moderne mennesker ikke kan tro på. Søbye blev ikke afsat for sin stilling til apostlene, men for sin stilling til konger og biskopper.

Forståeligt nok ser mange hen til frikirker og sekter, som ofte kan fremholde dele af Guds fulde råd, hvorom de fleste tier i Folkekirken. – Vel har vi frihed til at forkynde, men friheden til at fornægte gør, at vort vidnesbyrd opfattes ikke som kirkens, men som vor private mening – som en kuriositet, som man har råd til at rumme. Hvis Gud er ved at flytte lysestagen, er det ikke underligt, at Han hindrer os i at tænde lyset. Det er måske også ulydigt at blive i Folkekirken, jfr. Rom. 16, 17: "Men jeg formaner jer brødre! til at holde øje med dem, som volder splittelserne og fører mennesker til fald ved at afvige fra den lære, I modtog; hold jer borte fra dem". – Advarer Jesus os ikke mod farisæernes og saddukæernes surdej i Matth. 16? Når ren lære og falsk lære skal leve frit sammen i en kirke, da vinder altid falsk lære, ligesom ukrudt vinder overhånd i en have, som blot skal være rummelig. Tager man folkekirken alvorligt bliver man let smittet. Og bliver man i den uden at tage den alvorligt, bliver man

let til en ukirkelig ecclesiola in ecclesia. Jeg kan ikke lade være med at nævne den svenske præst der kom hjem fra Amerika og med begejstring kastede sig ud i et folkekirkeligt arbejde, men som gjorde den erfaring, at en folkekirkelig gerning mindede om at ville ro en atlantehavsdamper med årer: Man hvirvler en masse vand op og bliver træt i armen, men damperen flytter sig ikke.

Vor katolske og lutherske arv er på centrale punkter identisk: Fastholden ved Barnedåb, Dåbspagt, Trosretfærdiggørelse, Nadver, Embede, Kirkeår, Bibelens autoritet, Apostoliciteten og dermed Kirkens historicitet. Men denne arv trænges hårdt dels af den moderne romersk-katolske bevægelse og dels af vor tids sværmere. Mens gerningsretfærdigheden trænger ind gennem den økumeniske bevægelse med dennes stærke vægtlæggen på ret handling, trænger sværmeriet frem gennem de samfund, som ikke bare lader sig præge af den karismatiske bevægelse, men lader oplevelser dominere på bekostning af tro og apostolsk ordning.

Både den økumeniske bevægelse og den karismatiske bevægelse rummer en udfordring til en højkirkelig luthersk bevægelse, fordi de begge rummer noget sandt katolsk, som vor kirke mangler – og samtidig mangler den del af den katolske arv, som Luther understregede: Retfærdiggørelse gennem troen alene.

Man kan ikke værgе sig mod de farlige tendenser i henholdsvis økumenisk og karismatisk bevægelse, hvis man u-katolsk blot siger nej. "Prøv alt – behold det gode" (1. Tim. 5, 21) er et godt katolsk princip. – Vi skal bede om Kirkens enhed, og vi skal lytte til de andre kirkesamfund, men vi skal ikke gå ind i fællesskaber om alter og prædikestol uden at stemme overens om troen og om sakramenternes forvaltning.

Da vi ofte har forsøgt at tage den romersk-katolske udfordring op, vil jeg sige lidt om udfordringen fra den karismatiske bevægelse. Denne bevægelse rummer meget ægte katolsk: Forståelsen for og troen på Helligåndens gaver og i Den apostolske kirke tillige for Kristi Kirkes tjenester. Ligeledes er der tro på Bibelens inspiration og ægte katolske fromhedstræk: det stærke bønsliv, faste og tiende. Det er næppe nogen tilfældighed, at opfordringen til at holde en bodsgudstjeneste på Store Bededags aften stort set kun blev fulgt af højkirkelige og af dem, som står den karismatiske bevægelse nær. Der er dog også noget sektærisk i visse af de samfund, som er bygget op på nådegaver og oplevelser. På en ubodfærdig og anmassende måde fornægter man Guds gerning i Barnedåben, og man mangler sans for kirkens historiske dimension, hvilket også er en form for overvurdering af, hvad man selv har oplevet. Ligeledes overvurderer man tungetalen og egne erfaringer, idet man interesserer sig meget mere for de subjektive oplevelser end for disses objektive baggrund i Dåb og Nadver.

Måske burde erkendelsen af mangelen på nådegaver og tjenester snarere føre til bod end til et forsøg på at skaffe det tabte tilbage.

Imidlertid bør alle, der vil vogte barnedåben, gøre sig klart, at den vogtes ikke ved polemik mod baptistiske samfund alene, men meget mere ved en god oplæring i Kristendom af de døbte børn. Derfor bør vi gøre alt, hvad vi kan for at få rejst private skoler på evangelisk-luthersk grundlag, så vi kan oplære vore barnedøbte til at kende deres himmelske Fader og deres Herre og Frelser. Den offentlige skole bliver ikke blot mere og mere for sømmelig med kristendomsundervisningen, men den bliver også mere og

mere sækulariseret på andre felter. Den obligatoriske sexualundervisning bliver meget let en undervisning i utugt. Og den moderne pædagogik bygger snarere på en stærk tro på mennesket end på erkendelsen af menneskets særegne karakter som skabt i Guds billede, som ved arvesynden er fordunklet.

Mon ikke den alvorligste forskel på det romerske kejserdømme og det antikristelige samfund vil være den, at det anti-kristelige samfund vil forsøge at tvinge de kristnes børn ud i frafald og fortabelse gennem undervisningspligten, som meget let kan blive til en skolepligt? Så længe vi har frihed her i landet til at bygge private skoler, bør denne frihed benyttes.

Der er to slags vækkelser her i landet. De pietistiske, som væsentlig har lagt vægten på at vække de unge og missionere langt borte, og de ikke-pietistiske, som ikke forsømte at bygge skoler, idet man gik ind under dåbsbefalingens bud: Og lær dem. Til den sidste gruppe hører bl. a. "de stærke jyder" og den oprindelige grundtvigianisme og de ortodox-lutherske vækkelser hist og her. Der er glædelige tegn på, at også de bevægelser, som repræsenterer den pietistiske tradition, er ved at se nødvendigheden af at oprette kristelige skoler. Og det er ægte katolsk at oplære børnene i kristne skoler, så al oplæring sker i Kristus

"så kun du i mine tanker
er den dybe sammenhæng".

Som højkirkelige må vi være med i dette arbejde, når det sker på ret grundlag.

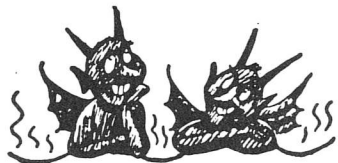
*

(Ovenstående artikel er omarbejdet efter indledning til generalkapitel ved Virring-konventet i maj 1971)

VIRRING ~ DAGE

AF PASTOR HAKON SVANE, ÅRUP

DET VAR med forventning i sindet, undertegnede stævnedes mod Virring til højkirkeligt præstekonvent sidst i maj måned dette år, og forventningerne blev ikke skuffede. Bevægelsens inspirator og "foder-vært" in loco, Barsøe, lagde som sædvanligt på en inciterende måde op til foretagendet med en kort prædiken ved den indledende vesper. Samme aften

"Herligt med de 500.000 i radiomenigheden! Vi foretrækker også gudstjeneste i radio og fjernsyn!"

"Mon de 500.000 i radiomenigheden vil føle sig hjemme i den himmelske gudstjeneste blandt alle de hellige?"

lyttede vi med interesse til Krogh, der talte om løse ender i ordinations-spørgsmålet. Det skal siges, at han fik samlet så mange op, at vore spredte tanker fik en linie at følge.

Næste morgen var der levitmesse i Essenbæk Kirke, magtfuldt ledet af Barsøe, og med en solid prædiken af Kühl, der igen havde held til at lave en nyformulering med effekt i udtrykket "homo manipulatus" gående på det vildførte og åndeligt voldtagne moderne menneske.

Konventets store oplevelse blev "Fader Gunnar". Et godt foredrag båret af både alvor og skæmt illustrerede den kirkelige situation i Sverige af i dag med et sideblik til verdens totale kirkelige situation. Det var en vel oplagt Gunnar Rosendal, vi sad overfor. Det smukke og stærke svenske sprog blev her anvendt af en orator, der kunne sine ting, og den ubøjelige og faste personlighed, som stod bag ordene, er uforglemmelig for den, der har oplevet ham. Det samme indtryk fik man under messen den følgende dag, hvor Fader Gunnar var celebrant. Rank som et lys og smidig som en toledoklinge udførte han sit embedes fornemste funktion sin fremskredne alder til trods. Man fik unægtelig igen et stærkt indtryk af, at ihvorvel det personale er noget aldeles underordnet i Kristi Kirke, og persondyrkelse med rette må bandlyses, så virker det alligevel berigende, når den præst, der er i tjeneste, er totalt engageret, samtidig med at han er en mand, Gud har skænket rige gaver. Det skal heller ikke forties, at Kristus så sandelig også kan bruge menneskelige egenskaber af værdi i sin kirkes tjeneste.

Blandt de oplevelser, der berigede vort sind, må heller ikke glemmes den festlige vesper med procession, der traditionen tro udgik fra præstegården for derefter at bevæge sig op ad kirkebakken og rundt om kirken. Vi fik ved den lejlighed en solid og god prædiken af Hans Christian Christensen. Det samme var tilfældet dagen efter ved højmassen, hvor Studsgård mindede os om, at det er senere, end mange tror.

Okkels talte inciterende og ærligt om vor danske kirkes situation. Han maledede ikke med de lyse farver, idet han er brændende nidkær for den sag at pege på de tegn, der indvarsler den nære parousi.

C. B. gav os stof til eftertanke i sit foredrag om det nye liv i Kristus contra den borgerlige moral. Her var teologisk sprængstof, sad man og fandt ud af, på felter, hvor man ikke før havde erkendt det.

Et konvent er mere end fællesskab om messe og tidebøn og deltagelse i foredrag med påfølgende debat. Det er også samvær. Der ligger en stor rigdom i dette bare at kunne tale hyggeligt med hinanden, at kunne le sammen, kort og godt at være menneske med mennesker. På dette felt synes jeg, at Virringkonventerne er særdeles givende. Hvor ofte har man ikke følt til almindelige præstesammenkomster, at det hele er et teater, fordi deltagerne er alt for forskellige. Hvorfor komme sammen, når man eksistentielt ikke har noget ud af at være sammen? I Virring kan vi roligt sige

uden at være spor højstemte, at her bor brødre tilsammen, og det er godt og lifligt, og mere er der ikke at sige om den sag.
Tak for et godt konvent og vel mødt til næste år!

HENVENDELSE OM ORDINATIONSPROBLEMET

NEDENSTÅENDE skrivelse til regering og folketing er udarbejdet af et udvalg af præster blandt medunderskriverne på den henvendelse til Danmarks biskopper, som blev afleveret i marts måned 1969.

Da denne aktion ikke førte til noget konkret resultat, har man ønsket at gå videre med sagen og forsøge sig med en henvendelse til lovgivningsmagten, som vil blive afleveret, så snart indsamlingen af underskrifter er tilendebragt.

Skal henvendelsen få vægt, er det vigtigt at få så mange underskrifter som muligt. Interesserede præster kan tilkendegive deres tilslutning skriftligt til sognepræst Povl Dahl, Ølby, 7600 Struer.

* * *

Til regering og folketing.

VI UNDERSKREVNE præster i Den danske Folkekirke ønsker hermed at henlede regeringens og folketingets opmærksomhed på, at den gældende ordning for bispevalg i praksis gør det umuligt at tilgode-se det embedssyn, der forudsættes i vor kirkes autoriserede præstevielses-ritual, nemlig kirkens almindelige.

Thi der er blevet præcedens for, at kirkeministeren udnævner den bispe-kandidat, der har fået højst stemmetal, og aldrig nr. to eller tre, skønt lo-ven åbner adgang til det. Som forholdene har udviklet sig, vil for tiden kun bispekandidater, som er tilhængere af kvindelige præster, kunne opnå det højeste stemmetal og regne med at blive udnævnt.

Under disse forhold bliver kirkens normale embedssyn med deraf følgen-de praksis ikke repræsenteret blandt rigets biskopper. Men da det på den anden side indrømmes, også af biskopperne, at nævnte embedssyn, sidst repræsenteret af biskop Baun, fremdeles hører hjemme i kirken, finder vi det urimeligt, at det ikke kan blive repræsenteret blandt de ordinerende biskopper.

Vi må herefter rejse kravet om en politisk tilkendegivelse, der sikrer kirkeministerens i og for sig lovhemlede ret til ikke altid at følge den hidtidige udnævnelsespraksis, men til i stedet at kunne udnævne nr. to eller nr. tre. (Noget tilsvarende sker jo undertiden ved præsteudnævnelser, når forholdene taler for det). Derved åbnes der mulighed for, at det tradi-tionelle embedssyn bliver repræsenteret ved mindst een af biskopperne.

I fald dette rimelige krav ikke kan imødekommes, må vi i den rummeli-

ge, danske kirke kræve, at den kirkelige frihedslovgivning også bringes i anvendelse på dette forhold ved at hjemle adgang til oprettelse af et bispe-embede med det ene formål at ordinere i overensstemmelse med kirkens hidtidige praksis.

I yderste fald må vi forlange, at ordinationsretten gives fri, således at vedkommende biskop, såfremt en kandidat ønsker det, skal overdrage or-dinationen til en anden gejstlig ordinator efter kandidatens eget ønske.

KIRKEDAG I VIRUM

VI KAN hermed indbyde alle interesserede i hovedstadsområdet til det næste stævne, som er planlagt til søndag den 29. august 1971 i Virum kirke. Der begyndes kl. 14 med messe; derefter kaffepause med påfølgende foredrag i kirkens krypt; pastor Poul Exner taler om emnet: "I har de præster, I fortjener!" Der er lejlighed til fri drøftelse.

UDVALGET
v/Knud Christensen

RETRÆTE

20. - 22. september 1971 i Mariadøtrenes kloster, Nor-disk Sambo, Kollund.

DER skal endnu en gang mindes om den i Re-formatio/3 bekendtgjorte retræte. Enhver er velkommen til at deltage. Indmeldelse må ske til undertegnede sognepræst Johs. M. Nielsen, Englandsvej 330, 2770 Kastrup. Telefon (01) 50 01 14.

Retræten består af stilhed, gudstjenester, meditation og hvile - lejlighed til privat skriftemål. Første fælles måltid mandag 20/9 kl. 18. Retræten slutter med måltidet kl. 12 onsdag 22/9. Prisen for deltagelse, som omfat-ter hele retræten, er 75 kr.

Johs. M. Nielsen

KIRKEDAGE I 1972

VED det årlige generalkapitel for den højkirkelige bevægelse, som blev holdt i forbindelse med præstekonventet i Virring i maj, blev det be-sluttet at fastlægge kirkedage til 2. - 4. september 1972 i Tårnby.

RESERVERET POSTVÆSENET

KONVENT

FOR KIRKE OG THEOLOGI

I LIGHED med tidligere år indbydes der til et konvent for kirke og teologi på Snoghøj højskole i dagene 17.-19. oktober 1971. Konventets hovedemne: kristendom og det politiske.

Talere: prof. dr. theol. R. Prenter; prof. D. H. Rengsdorf, Münster: "Das Gespräch zwischen Jesus und Pilatus. War Jesus ein Zelot?"; sognepræst lic. theol. Helge Haystrup, Bøstrup: "Kristne og verden ved begyndelsen af det 3. århundrede".

Nærmere program senere.

Erich P. Alshauge A. Westergaard-Jacobsen Dag Monrad Møller

RE - F O R M A T I O nr. 4 juli 1971 14. årgang

H. C. Christensen: Himmelfart — eller ud i det blå	54
C. B. Hansen: Kommentar: Ikoner — på flere måder	55
Johannes Aagaard: Hvad er og hvad vil den tredje økumeniske bevægelse?	58
Hans Olav Okkels: Hvor står vi i den højkirkelige bevægelse?	62
Hakon Svane: Virring-dage	64
Henvendelse om ordinationsproblemet	66
Meddelelser	67

*

RE - F O R M A T I O udsendes af en kreds af præster i den danske kirke. Redaktør (ansvarshavende): Sognepræst B. Riisgaard, Vestre Fjordvej 61, 9000 Ålborg. Telefon: Ålborg (08) 13 69 90. I redaktionen iøvrigt: Pastor C. B. Hansen, Elmesvinget 14, 9000 Ålborg; sognepræst Sigurd Mejndor, Hyllested, 8400 Ebeltoft; pastor O. Lund Pallesen, Rustenborgvej 5, 2800 Lyngby; sognepræst Poul Ulsdal, 6893 Hemmet. Ekspedition: RE - F O R M A T I O v/stud. theol. Ejlf Kristensen, Kurlands-gade 3, 3. th., 2300 København S. Postgiro 8 81 42. (Besked kan modtages på telefon (01) 50 84 28). — Bladet kommer i mindst 8 numre årligt og koster 20 kr. (for studerende 15 kr.).

Grafik: Knud Nørholm — Sats: Anders Studsgård på IBM Bold Face.

*